

33790 - ئىمامغا ئىقتىدا قىلغۇچىنىڭ نامازدا ئىمام بىلەن بولغان ئەھۋالى توغرىسىدا

سۇئال

بەزى كىشىلەرنىڭ نامازدا ئىمامغا ئەگىشىشتىن كېيىن قالغانلىقىنى، يەنە بەزى كىشىلەرنىڭ سەجدىدە ياكى رۇكۇدا ئىمامغا ئىلگىرى بولغانلىقىنى كۆرىمىز، شۇنىڭ ئۈچۈن سىلەردىن: نامازدا ئىمامغا ئىلگىرى بولۇش ياكى كېيىن قىلىش توغرىسىدىكى ھۆكۈملەرنى بايان قىلىپ بېرىشىڭلارنى سورايمىز. ئاللاھ تائالا بۇنىڭ بىلەن بىزنى مەنپەئەتلەندۈرۈشىنى ئۈمىد قىلىمىز؟.

تەپسىلى جاۋاب

بارلىق گۈزەل مەدھىيىلەر ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھقا خاستۇر، پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئائىلە تاۋابىئاتلىرىغا، ساھابىلىرىغا ۋە قىيامەتكىچە ئۇلارغا ئەگەشكەن كىشىلەرگە ئاللاھنىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

شەيخ مۇھەممەد ئىبنى ئۇسەيمىن رەھىمەھۇللاھ «مۇمتىنىڭ شەرھىسىدە» مۇنداق دەيدۇ: ئىمامغا ئىقتىدا قىلغۇچى ئۈچۈن ئىمام بىلەن تۆت تۈرلۈك ھالەت بولىدۇ:

1- ئىمامغا ئىلگىرى بولۇش.

2- ئىمامدىن كېيىن قىلىش.

3- ئىمام بىلەن تەڭمۇ-تەك بولۇش.

4- ئىمامغا ئەگىشىش.

بىرىنچى: ئىمامغا ئىلگىرى بولۇش.

ئىقتىدا قىلغۇچى نامازنىڭ پەرزلىرىدىن بىرىدە ئىمامدىن ئىلگىرى بولسۇن، ئىمامدىن بۇرۇن سەجدە قىلىدۇ ياكى ئىمامدىن ئىلگىرى سەجدىدىن بېشىنى كۆتۈرىدۇ، ياكى رۇكۇدا ياكى رۇكۇدىن بېشىنى كۆتۈرۈشتە ئىمامدىن ئىلگىرى بولىدۇ، بۇنداق قىلىش مۇتلەق ھارام بولىدۇ. بۇنىڭ دەلىلى: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «ئىمام رۇكۇ قىلمىغۇچە رۇكۇ قىلماڭلار، ئىمام سەجدە قىلمىغۇچە سەجدە قىلماڭلار». شەرئەتتىكى چەكلىمە ھارامنى بىلدۈرىدۇ، بەلكى بەزىلەر: «بۇ چوڭ گۇناھدىن دېگەن تەقدىردىمۇ ئارتۇق كەتمەيدۇ، چۈنكى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يەنە بىر ھەدىستە مۇنداق دېگەن: «رۇكۇ-سەجدىدە ئىمامدىن ئىلگىرى بېشىنى كۆتۈرگەن كىشى ئاللاھ تائالا ئۇنىڭ بېشىنى ئىشەكنىڭ بېشىغا ياكى شەكلىنى ئىشەكنىڭ شەكلىگە

ئۆزگەرتىۋېتىشىدىن قورقمامدۇ؟»، بۇ قاتتىق ئازابنى بىلدۈرىدۇ، قاتتىق ئازاب بولىدىغانلىقى بولسا، گۇناھنىڭ چوڭ گۇناھ ئىكەنلىكىنى بىلدۈرىدۇ.

رۇكۇ- سەجدىدە ئىمامدىن ئىلگىرى بولىۋالغان كىشىنىڭ نامىزىنىڭ ھۆكۈمى.

ئىمامغا ئىقتىدا قىلغۇچى بىلىپ تۇرۇپ ئىمامدىن ئىلگىرى بولىۋالسا ئۇ كىشىنىڭ نامىزى باتىل بولىدۇ. ئەگەر بىلمەي ياكى ئۇنتۇپ قىلىپ قىلغان بولسا نامىزى توغرا بولىدۇ. ئەگەر ئىمامدىن خىلى بەك ئىلگىرى بولغان بولسا، دەرھال شۇ پەرزگە قايتىپ ئىمامدىن ئىلگىرى تۇرۇۋالغاننىڭ ئورنىنى تولۇقلىشى كېرەك. ئەگەر بىلىپ تۇرۇپ بۇنداق قىلسا نامىزى باتىل بولىدۇ، ئەگەر بىلمەي ياكى ئېسىدە يوق قىلغان بولسا نامىزى توغرا بولىدۇ.

ئىككىنچى: ئىمامدىن كېيىن قىلىش.

ئىمامدىن كېيىن قىلىش ئىككى تۈرلۈك بولىدۇ:

1- ئۆزۈر بىلەن كېيىن قىلىش.

2- ئۆزۈرسىز كېيىن قىلىش.

بىرىنچى تۈردىكى: ئۆزۈر بىلەن كېيىن قىلىش دېگەن: كېيىن قالغىنىنى تولۇقلاپ ئىمامغا ئەگىشىدۇ، بۇنىڭدا مەسىلە يوق، ھەتتا بىر ياكى ئىككى رەكئەت پەرزىدە كېيىن قالسىمۇ ئۆزۈر بىلەن بولۇپ كېيىن تولۇقلىسا بولىدۇ. ئىنساننىڭ قۇلىقى ئېغىر ياكى دىققەتسىز بولۇپ، ئىمامنىڭ يۆتكىلىش تەكلىپىنى ئاڭلىماي ئىمام بىر ياكى ئىككى رەكئەت پەرزىدە ئىلگىرىلەپ كەتكەن بولسا، ئۇ كىشى كېيىن قالغانلىرىنى تولۇقلاپ ئىمامغا ئەگەشسە بولىدۇ، ئەگەر ئۇنداق قىلماي، ئىمامدىن كېيىن قالغان پەرزىدە بولسا ئىمام يەنە بىر رەكئەتتە شۇ پەرزگە يەتكەن بولسا، ئۇ كىشى ئىمامدىن كېيىن قالغان پەرزىلەرنى تولۇقلىماي ئىمام بىلەن بىرگە تۇرىدۇ، ئۇ كىشىگە ئىمامنىڭ ئىككى رەكئەت نامىزىدىن ئارىلىشىپ كەتكەن بىر رەكئەت بولىدۇ، بۇنىڭ مىسالى:

بىر كىشى ئىمام بىلەن نامازغا كىردى، ئىمام رۇكۇ قىلدى، رۇكۇدىن بېشىنى كۆتۈردى، سەجدە قىلدى، ئىككى سەجدە ئارىسىدا ئولتۇردى، ئىككىنچى سەجدىنى قىلىپ ھەتتا سەجدىدىن تۇرۇپ ئۆرە تۇردى، ئىمام بىلەن نامازغا كىرگەن كىشى تەكلىپنى پەقەت ئىمام ئىككىنچى رەكئەتكە تۇرغاندا ئاڭلىدى، توك ئۆچۈپ ئاۋاز ئۈزۈلۈپ قالدى، ئەگەر جۈمە نامىزى دەپ پەرز قىلساق، ئىمامغا ئەگەشكەن كىشى سىرتتا تۇرۇپ ئىمامنىڭ پاتىھە سۈرىسىنى ئوقۇغانلىقىنى ئاڭلىدى، ئاندىن توك كېتىپ ئاۋاز ئۈزۈلدى، ئىمام بىرىنچى رەكئەتنى تامام قىلدى، ئىككىنچى رەكئەتكە تۇردى ۋە پاتىھەنى ئوقۇپ بولۇپ «سۈرە غاشىيە»نى ئوقۇشقا باشلىدى، ئەمما سىرتتا تۇرغان كىشى بولسا ئىمامنىڭ «سۈرە غاشىيە» نى ئوقۇغانلىقىنى ئاڭلاپ، كۆڭلىدە ئىمام بىرىنچى رەكئەتنى تامام قىلمىدى، رۇكۇ قىلمىدى دەپ ئويلاپ قالدى.

بىز دەيمىزكى: سىز ئىمام بىلەن قالسىز، ئىمامغا ئىككىنچى رەكەت بولىدۇ، سىزگە بىرىنچى رەكەت بولىدۇ، ئىمام سالام بەرگەندىن كېيىن تۇرۇپ ئىككىنچى رەكەتنىڭ قازاسىنى قىلىسىز، بەزى ئۆلىمالار: بۇنىڭ بىلەن ئىمامغا ئىقتىدا قىلغۇچىغا ئىمامنىڭ ئارىلىشىپ كەتكەن ئىككى رەكەت نامىزىدىن بىر رەكەت بولىدۇ، چۈنكى ئۇ كىشى بىرىنچى رەكەتتە ۋە ئىككىنچى رەكەتتە ئىمامغا ئەگەشتى دەيدۇ.

ئەگەر ئۇ كىشى ئۆزىنىڭ ئىمامدىن كېچىكىپ قالغانلىقىنى ئىمام ئۇ كىشىنىڭ ئورنىغا يېتىشتىن ئىلگىرى بىلىپ چالا قالغان پەرزنى تولۇقلاپ ئىمامغا ئەگەشسە بولىدۇ، بۇنىڭ مىسالى: بىر كىشى ئىمام بىلەن تۇردى، ئىمام رۇكۇ قىلدى، ئۇ كىشى رۇكۇغا ئېيتىلغان تەكبىرنى ئاڭلىمىدى، ئىمام رۇكۇدىن تۇرغاندا ئىمامنىڭ تەسەببەبىنى ئاڭلىدى، بىز ئۇ كىشىگە: رۇكۇ قىلىپ رۇكۇدىن بېشىڭىزنى كۆتۈرۈپ ئىمامغا ئەگىشىڭ، بىر رەكەتنى تاپسىز دەيمىز، چۈنكى كېچىكىپ قىلىش ئۆزۈر بىلەن بولدى. ئىككىنچى تۈر: ئۆزۈرسىز كېيىن قىلىش. ئىمامدىن پەرز دەپ كېچىكىپ قالىدۇ ياكى پەرزىدىن كېچىپ قالىدۇ.

پەرز دەپ كېچىكىش دېگەنلىك: ئىمامغا ئەگىشىشتىن كېيىن قالىدۇ، لېكىن ئىمامنى ئىمام يۆتكەلگەن پەرز دەپ تاپىدۇ، بۇنىڭ مىسالى: ئىمام رۇكۇ قىلغاندا، سىز بىر ياكى ئىككى ئايەت قالىدۇ ئوقۇۋىتەي دەپ ئۇنى ئوقۇپ ئۆرە تۇرىسىز، ئوقۇپ بولۇپ رۇكۇغا بارغاندا ئىمامنىمۇ رۇكۇدا تاپسىز، بۇ رەكەت توغرا بولىدۇ، لېكىن قىلغىنىڭىز سۈننەتكە خىلاپ بولىدۇ. ئەسلى قائىدە: ئىمام رۇكۇ قىلغاندا ئىمامغا ئەگىشىپ رۇكۇ قىلىش، ئىمامدىن كېچىكمەسلىكتۇر، چۈنكى بۇ توغرىدا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «ئىمام رۇكۇ قىلغاندا رۇكۇ قىلىڭلار».

پەرزىدىن كېچىكىپ قىلىش دېگەنلىك: ئىمام سىزدىن بىر پەرز دەپ ئىلگىرىلەپ كېتىدۇ، ئىمام رۇكۇ قىلىپ سىز رۇكۇ قىلىشتىن ئىلگىرى رۇكۇدىن بېشىنى كۆتۈرۈپ بولىدۇ. پىقھى ئالىملىرى بۇ توغرىدا مۇنداق دەيدۇ: «ئەگەر رۇكۇدىن تولۇق كېيىن قالسىڭىز خۇددى ئىمامدىن تولۇق ئىلگىرىلەپ كەتكەندەك نامىزىڭىز باتىل بولىدۇ، ئەگەر سەجدىدە كېيىن قالسىڭىز پىقھى ئالىملىرى ئېيتقاندا نامىزىڭىز توغرا بولىدۇ، چۈنكى بۇ رۇكۇدىن باشقا بىر پەرز دەپ كېچىكىشتۇر.

لېكىن كۈچلۈك قاراشقا كۆرە: ئەگەر ئۆزۈرسىز بىر پەرزىدىن كېچىكىپ قالدىكەن نامىزى باتىل بولىدۇ، كېچىكىپ قالغان پەرز رۇكۇ بولسۇن ياكى باشقا ئەمەل بولسۇن ئوخشاشتۇر. بۇنىڭغا كۆرە: ئىمام بىرىنچى سەجدىدىن بېشىنى كۆتۈرۈپتۇ، ئىمامغا ئەگەشكەن كىشى ھەتتا ئىمام ئىككىنچى سەجدىنى قىلغۇچى بىرىنچى سەجدىدە دۇئا قىلغان ھالەتتە تۇرۇۋېرىپتۇ، بۇ ھالەتتە ئۇ كىشىنىڭ نامىزى باتىل بولىدۇ، چۈنكى ئۇ كىشى بىر پەرزىدىن كېيىن قالدى، ئىمام ئۇ كىشىدىن بىر پەرز بىلەن ئىلگىرىلەپ كەتسە، ئىمامغا ئەگىشىش نەدە قالىدۇ؟

ئۈچىنچىسى: ئىمام بىلەن تەڭمۇ-تەڭ بولۇش.

ئىمام بىلەن تەڭ بولۇش ئىككى تۈرلۈك بولۇپ ياكى سۆزلەردە ياكى ھەرىكەتلەردە بولىدۇ.

بىرىنچى قىسىم: سۆزدە تەڭ بولۇش بۇنىڭ ناماز باشلاش تەكپىرى بىلەن سالامدىن باشقا ئورۇنلاردا زېيىنى بولمايدۇ.

ئەمما ناماز باشلاش تەكپىرىدە بولسا: ئەگەر ئىمام ناماز باشلاش تەكپىرىنى تاماملاشتىن ئىلگىرى سىز تەكپىرىنى تاماملىغان بولسىڭىز، سىزنىڭ نامىزىڭىز ئىمامغا باشلانغان بولمايدۇ، چۈنكى سىز ناماز باشلاش تەكپىرىنى ئىمام تەكپىرىنى تولۇق تامام قىلغاندىن كېيىن كەلتۈرىشىڭىز كېرەك بولىدۇ.

ئەمما سالامدا ئىمام بىلەن تەڭ بولۇش بولسا: ئۆلىمالار مۇنداق دەيدۇ: بىرىنچى ۋە ئىككىنچى سالامنى ئىمام بىلەن تەڭ قىلىش مەكرۇھ بولىدۇ، ئەگەر بىرىنچى سالامنى ئىمامنىڭ بىرىنچى سالامىدىن كېيىن، ئىككىنچى سالامنى ئىمامنىڭ ئىككىنچى سالامىدىن كېيىن قىلغان بولسىڭىز ھېچ گەپ يوق، لېكىن ياخشىسى ئىمام ھەر ئىككى تەرەپكە سالام بېرىپ بولغاندىن كېيىن قىلىشتۇر.

ئەمما باشقا سۆزلەردە ئىمام بىلەن تەڭ بولغاننىڭ ياكى ئىمامدىن ئىلگىرىلەپ كەتكەننىڭ ياكى كېيىن قالغاننىڭ تەسىرى بولمايدۇ، پەرزەن: سىز ئىمامنىڭ تەشەھۇت ئوقۇۋاتقانلىقىنى ئاڭلىدىڭىز، سىز تەشەھۇتنى ئىمامدىن بۇرۇن ئوقۇپ بولىدىڭىز، بۇنىڭ ھېچ زېيىنى يوق، چۈنكى سۆزلەردە ناماز باشلاش تەكپىرى بىلەن سالامدىن باشقا ئورۇنلاردا ئىمامدىن ئىلگىرى بولۇشنىڭ ھېچ تەسىرى بولمايدۇ.

شۇنىڭدەك پېشىن نامىزدا، ئىمام پاتىھە سۈرىسى ئوقۇپ ئىيىپكە نەبۇدۇغا كەلگەندە، سىز پاتىھە سۈرىسىنى ئوقۇپ بولغان بولسىڭىز، بۇنىڭ ھېچ تەسىرى بولمايدۇ، بۇ ناماز مەخپى ئوقۇلىدىغان ناماز بولسىمۇ بەزى ۋاقىتتا ئىمام پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ قىلغىنىدەك پاتىھە سۈرىسىنى جامائەتكە بىر ئاز ئاڭلىتىپ قويدۇ.

ئىككىنچى قىسىم: ھەرىكەتلەردە ئىمام بىلەن باراۋەر بولۇش مەكرۇھ بولىدۇ.

بۇنىڭ مىسالى: ئىمام رۇكۇ ئۈچۈن ئاللاھۇ ئەكبەر دەپ رۇكۇغا ئېگىلىگەندە، سىزمۇ ئىمام بىلەن تەڭ ئىگىلىشىڭىز مەكرۇھ بولىدۇ. چۈنكى پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «ئىمام رۇكۇ قىلسا رۇكۇ قىلىڭلار، ئىمام رۇكۇغا بېرىپ بولمىغۇچە سىلەر رۇكۇغا بارماڭلار». سەجدىدە، ئىمام تەكپىر ئېيتىپ سەجدىگە بارغاندا، سىزمۇ ئىمام بىلەن تەڭ سەجدىگە بارغان بولسىڭىز مەكرۇھ بولىدۇ، چۈنكى پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام بۇنداق قىلىشتىن چەكلەپ: «ئىمام سەجدە قىلمىغۇچە سەجدە قىلماڭلار» دېگەن.

تۆتىنچى: ئىمامغا ئەگىشىش.

ئىمامغا ئەگىشىش سۈننەتتۇر، ئىنسان نامازنىڭ ھەرىكەتلىرىدە ئىمام بىلەن تەڭ بولماستىن ئىمام باشلاپ بولغاندىن كېيىن باشلايدۇ.

بۇنىڭ مىسالى: ئىمام رۇكۇ قىلغاندا رۇكۇ قىلىسىز، گەرچە مۇستەھەپ بولغان قىرائەتنى ئوقۇپ بولالمىغان بولسىڭىزمۇ ۋە بىرەر ئايەت قالغان بولسىمۇ مەيلى، چۈنكى ئۇنى تولۇقلاش كېيىن قىلىشنى كەلتۈرىدۇ، شۇنىڭ ئۈچۈن چالا قالغان ئايەتنى تامام قىلماستىن رۇكۇغا بارسىز، سەجدىدە ئىمام سەجدىدىن بېشىنى كۆتۈرسە، ئىمامغا ئەگىشىپ بېشىڭىزنى كۆتۈرىسىز، سىزنىڭ ئىمامغا ئەگىشىپ بېشىڭىزنى كۆتۈرگەنلىكىڭىز ئاللاھ تائالاغا دۇئا قىلىپ سەجدە قىلغان ھالەتتە قالغانلىقىڭىزدىن ياخشىدۇر. چۈنكى سىزنىڭ نامىزىڭىز ئىمام بىلەن باغلانغان، سىز نامازدا ئىمامغا ئەگىشىشكە بۇيرۇلغان. [شەرھىل مۇمتى ” 4 - توم 275 - بەت.]

ئىمام يەنە بىر پەرزگە يۆتكىلىپ بولغىچە ئىمامغا ئىقتىدا قىلغۇچى ئۇ پەرزگە يۆتكەلمەسلىكى كېرەك، ئىمام پېشانىسىنى زېمىنغا قويۇپ بولمىغىچە ئىمامغا ئەگەشكۈچى سەجدىگە بارماسلىقى لازىم.

بەرا ئىبنى ئازىپ رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: «پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: سەمئەللاھۇ لىمەن ھەمىدە دېگەندە، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام بېشىنى سەجدىگە قويمىغىچە ھېچ بىرىمىز دۈمبىمىزنى ئەگمەيتتۇق، ئۇنىڭدىن كېيىن سەجدە قىلاتتۇق» [بۇخارى رىۋايىتى 690 - ھەدىس. مۇسلىم رىۋايىتى. 474-ھەدىس].

ئاللاھ تائالا ھەممىدىن ياخشى بىلگۈچىدۇر.